

- **Vineri, 3 iulie 2026**, în cadrul cursului postuniversitar de carieră „Probleme actuale ale securității naționale” al Colegiului Național de Apărare, [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN) a susținut o **prezentare** online despre Holocaustul din Transilvania de Nord. Programul este adresat ofițerilor și experților civili, care ocupă sau urmează să ocupe funcții de conducere de nivel înalt.

- **În perioada 8-11 iulie 2026**, a avut loc la Facultatea de Litere și Științe Umaniste a Universității din Porto – FLUP **conferința internațională KISMIF - Keep It Simple, Make It Fast!**. Stefania Toma (cercetător ISPMN) a participat la conferință în calitate de coordonatoare de panel, chair de sesiune și autoare a unei prezentări dedicate reprezentării romilor în banda desenată. Panelul „Roma Artivism: Roma Cultural Production and Narratives between Agency and Representation”, propus și coordonat de Stefania Toma și Maria Manuela Mendes, a urmărit analiza producției culturale române din perspectiva relației dintre reprezentare, autoreprezentare și capacitatea actorilor romi de a participa la producerea și circulația propriilor narațiuni. Panelul a pornit de la necesitatea depășirii unei abordări centrate exclusiv asupra stereotipurilor, prejudecăților și absenței romilor din spațiul cultural, orientând discuția către formele de contestare, negociere, cooperare și coproducție prin care actorii romi își revendică poziția de autori și producători culturali. Sesiunea, prezidată de Stefania Toma, a reunit contribuții despre identitățile și narațiunile copiilor și tinerilor romi construite prin artă, practicile artistice și reconstrucțiile identitare ale romilor din Lisabona, producția culturală a migranților, formele de „comedie culturală” dezvoltate de tineri pe TikTok și intervențiile sociale și pedagogice în contexte de incertitudine globală. În cadrul aceluiași panel, Stefania Toma a prezentat lucrarea „Frames of Exclusion: The Roma and the Question of Minority Representation in Comics”. Prezentarea a analizat reprezentarea romilor în benzile desenate din România, plasând studiul de caz în contextul mai larg al producției de bandă desenată în limbile română și maghiară și al funcției educative și ideologice pe care acest mediu a îndeplinit-o în perioada socialistă. Analiza a urmărit atât absența istorică a minorităților și a autorilor romi din acest domeniu, cât și apariția unor forme recente de includere a istoriei romilor în producții culturale și educaționale. Pe lângă coordonarea panelului dedicat activismului rom, Stefania Toma a prezidat și sesiunea online „New Bodies, New Imaginations: Art, Theatre and Imaginations”, desfășurată în 9 iulie. Sesiunea a reunit contribuții despre instalația video și cinemopoem, teatrul antropologic al lui Eugenio Barba, performativitatea de gen și rezistența feminină în literatura lui Julio Cortázar, precum și imaginarul disident și rezistența simbolică în literatura fantastică și gotică. Discuțiile au urmărit relațiile dintre corp, practică artistică, imaginație și formele estetice sau simbolice ale rezistenței.

- **În perioada 20-25 iulie 2026**, s-a desfășurat la Cluj-Napoca Școala de Vară a Doctoranzilor și Doctorilor Romi. Evenimentul, primul de acest fel, a fost organizat în cadrul Facultății de Istorie și

Filosofie a Universității Babeș-Bolyai, prin Școala Doctorală Studii de Populație și Istoria Minorităților și Centrul de Studiere a Populației, în colaborare cu Asociația Doctorilor și Doctoranzilor Romi, Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN) și Muzeul Etnografic al Transilvaniei. Deschiderea școlii a fost marcată de lansarea celor mai recente volume publicate de cercetători romi. [László Fosztó](#) (cercetător ISPMN) a prezentat o recenzie a volumului *Ecce Roma. O perspectivă teologică asupra transformării comunităților de romi din România după 1989*, autor Rafael Năstase, publicat la Editura Universității din București în 2025.

Pe parcursul săptămânii, participanții la școala de vară au avut ocazia să participe la prezentări susținute de experți din diverse domenii, la sesiuni de consultare cu specialiști și la vizite în instituții în care se desfășoară cercetări privind societatea și cultura romă. ISPMN a găzduit participanții școlii în data de 23 iulie. Estera Hetea (vicepreședinte ISPMN) le-a urat bun venit participanților și coordonatorilor școlii de vară, iar [László Fosztó](#) a prezentat activitatea institutului în domeniul cercetării, al diseminării rezultatelor și al colaborării cu comunitățile, precum și principalele proiecte și parteneriate dezvoltate în cadrul ISPMN.

- **În perioada 20-22 iulie 2026**, la Universitatea din Viena, a avut loc **conferința internațională** RC21 de sociologie urbană și dezvoltare regională, cu tema *Inequalities and the City. Old Issues, New Challenges* [Inegalitățile și orașul. Probleme vechi, provocări noi]. Conferința a fost organizată în cadrul Research Committee 21 on Sociology of Urban and Regional Development al International Sociological Association și a reunit cercetători preocupați de transformările urbane și regionale, inegalitățile sociale și spațiale, mobilitate, migrație, locuire și accesul diferențiat la infrastructuri și servicii.

În cadrul conferinței, Stefania Toma (cercetătoare ISPMN) a organizat împreună cu Maria Manuela Mendes, Matteo Colleoni, Luca Daconto și Simone Caiello, panelul intitulat *Mobility Regimes between Daily Travel Practices and Migration. Navigating Inequalities, Diversities, and Accessibility in Contemporary Urban Transformations* [Regimuri de mobilitate între practicile cotidiene de deplasare și migrație. Negocierea inegalităților, diversității și accesibilității în cadrul transformărilor urbane contemporane].

Organizat în două sesiuni, panelul a analizat relațiile dintre migrație, mobilitatea cotidiană și organizarea socială și spațială a teritoriilor urbane, periurbane și rurale. Punctul de plecare al discuțiilor l-a constituit conceptul de „regimuri de mobilitate”, înțeles ca ansamblul infrastructurilor, politicilor, aranjamentelor sociotehnice și discursurilor de guvernare care stabilesc cine se poate deplasa, în ce condiții, către ce destinații și cu ce costuri. Panelul a evidențiat faptul că aceste regimuri nu sunt neutre, ci contribuie la producerea și reproducerea inegalităților sociale și spațiale asociate clasei sociale, genului, apartenenței etnice și statutului de migrant.

Un subiect central l-a reprezentat sărăcia de transport și modul în care barierele economice, spațiale, temporale și infrastructurale limitează accesul diferitelor categorii sociale la locuri de muncă, educație, locuire, servicii publice și rețele sociale. Comunicările au abordat atât experiențele cotidiene ale migranților și ale populațiilor mobile, cât și rolul politicilor publice, al infrastructurilor de transport și al planificării urbane și regionale în reducerea sau, dimpotrivă, în accentuarea formelor multiple de marginalizare.

Studiile prezentate au analizat mobilitatea intraurbană și mecanismele de control al circulației în Istanbul, transformarea sistemelor de mobilitate în regiunile slab populate din Franța, relația dintre sărăcia de transport, cazarea colectivă și construirea sentimentului de „acasă” în zonele rurale și suburbane din Brandenburg, precum și intersecțiile dintre clasă, castă și mobilitatea cotidiană în India Centrală. Alte contribuții au examinat recrutarea migranților în sectorul german al mobilității, guvernarea socio-spațială a comunităților itinerante din Elveția și strategiile populațiilor mobile filipineze de identificare a unor spații considerate mai locuibile.

Prin reunirea unor cercetări desfășurate în contexte geografice și sociale diverse, panelul a contribuit la discutarea comparativă a modului în care mobilitatea și accesibilitatea sunt distribuite inegal. Totodată, dezbaterile au subliniat necesitatea dezvoltării unor politici de mobilitate, transport și planificare teritorială sensibile la inegalitățile structurale și la experiențele concrete ale populațiilor migrante și mobile.

- **Marti, 21 iulie 2026,** [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN) și Metin Omer (cercetător Universitatea Ovidius din Constanța) au publicat **articolul** „Unveiling Invisible Identities in Romania: Millet, Turkish Tinsmiths and Davulcu” în revista *Nationalities Papers* (Cambridge University Press).

Articolul prezintă rezultatele unei cercetări de teren și de arhivă dedicate unor comunități musulmane puțin cunoscute din Dobrogea, analizând relația dintre auto-identificare, clasificările externe și memoria istorică în cazul comunităților de Millet, spoitori turci și davulcu. Studiul reprezintă primul rezultat publicat al proiectului de cercetare finanțat de [Fundația Gerda Henkel](#).

Cercetarea își propune să analizeze originile și procesele de auto-identificare și hetero-identificare ale comunităților din Dobrogea identificate din perspectivă exterioară drept romi musulmani. Auto-imaginea și imaginea Celuilalt sunt procese analizate din perspectiva teoriilor etnicității propuse de Richard Jenkins, care face distincția între categorizarea socială, ca proces de definire externă, și identificarea de grup, ca proces intern, generat din interiorul grupului.

Autorii au explorat, în primul rând, care grupuri au fost plasate într-o poziție de autoritate externă, precum și practicile folosite de acestea pentru a impune anumitor grupuri o identitate și o etichetă socială deconectate de discursul de auto-identificare. În al doilea rând, cercetătorii au ascultat vocea acestor grupuri, examinând procesele lor de auto-identificare, inclusiv motivațiile care stau la baza alegerii unei identități etnice sau etno-religioase sau a alteia.

Din punct de vedere metodologic, cercetarea se bazează pe interpretarea informațiilor obținute prin metode calitative: interviuri semi-structurate și interviuri de tip istorie de viață, realizate cu membri ai comunităților care se auto-definesc drept Millet spoitori turci și davulcu, cu majoritari, și cu alte grupuri etnice locale semnificative, dar și pe observație participativă și, nu în ultimul rând, pe discuții informale desfășurate în șapte comunități urbane din regiune.

Articolul poate fi accesat [aici](#).

- **Miercuri, 22 iulie 2026**, Remus Anghel (cercetător ISPMN) a publicat împreună cu Oltean Ovidiu, asistent universitar în cadrul Universității Babeș-Bolyai, **articolul** intitulat **“For me, Germany is here.” German “Superiority,” Migration, and the Promise of a Better Society in Transylvania, Romania**. Articolul a apărut în revista **Nationalities Papers**. Articolul analizează procesele de afiliere etnică din sudul Transilvaniei ca urmare a proceselor de ierarhizare etnică și „albitate” dintre vestul și estul Europei, prin care o parte a populației negermane revendică și se afiliază culturii germane. Parte din acest proces este generat de viața asociativă care se dezvoltă în zonă.
- **Joi, 23 iulie 2026**, [Csongor Könczei](#) (cercetător ISPMN) a susținut o **prelegere** științifică în cadrul [Taberei de muzică și dansuri populare din Bergia](#), jud. Mureș, ediția a XI-a, organizată de către Asociația Kinczásó din localitate, cu titlul *Szükséges-e a bárányfelhőket bodorítani? Néhány gondolat a természetes előadásmód szükségességéről* (Este oare necesar să înfrumusețăm norii pufoși? Câteva gânduri despre necesitatea unui mod narativ de exprimare).
- **Mărti, 11 august 2026**, [Csongor Könczei](#) (cercetător ISPMN) a susținut o **prelegere** în cadrul *Taberei Internaționale de Folclor din Răscruți*, ediția a XXXIV-a, organizată de către Fundația Kallós Zoltán, cu titlul *A bonchidai és válaszúti hagyományos tánc kultúráról Kallós Zoltán gyűjtései alapján* (Despre cultura de dans tradițional din Bonțida și Răscruți prin prisma culegerilor lui Zoltán Kallós). În literatura etnografică maghiară, primul studiu despre dansurile din Bonțida și Răscruți, județul Cluj, a fost scris de către renumitul folclorist Zoltán Kallós (1926–2018), cu titlul *Tánc hagyományok egy mezősegi faluban* (Tradițiile de dans dintr-un sat din Câmpia Transilvaniei) publicat în anul 1964, studiu care a stat la baza prezentării dansurilor populare tradiționale maghiare, românești și rome din aceste două sate. Această prezentare a avut loc în cadrul programelor anului comemorativ *Kallós 100*.

- **Luni, 17 august 2026,** [László Fosztó](#) (cercetător ISPMN) a fost invitat în redacția emisiunii în limba maghiară, Radio România Cluj, „Terasa de pe acoperiș” („Tetőterasz”). Gazda și redactorul emisiunii a fost István Rostát-Péter. Discuția a avut ca temă Holocaustul romilor și manifestările contemporane de antițigănist. Emisiunea a fost realizată în contextul Zilei Europene de Comemorare a Holocaustului Împotriva Romilor, marcată la 2 august, precum și a unui incident recent petrecut în Parlamentul Ungariei, unde deputații partidului de extremă dreapta Mișcarea Patria Noastră au refuzat să se ridice în timpul comemorării victimelor rome ale Holocaustului. Pornind de la aceste evenimente, [László Fosztó](#) a discutat despre formele și manifestările contemporane ale atitudinii anti-rome și despre semnificația comemorării Holocaustului romilor în contextul actual. Mai multe detalii vedeți [aici](#).

- **Marti, 18 august 2026,** a apărut **volumul** de referință privind diasporele și migrația, *Handbook on Diasporas and Migration*, la prestigioasa editură „Edward Elgar” din Cheltenham, Regatul Unit. Volumul, coordonat de Ayhan Kaya și Nilay Kılınç, îi are printre contribuitori pe [László Fosztó](#) (cercetător ISPMN), care a semnat capitolul *Naționalismul diasporei: o reevaluare a mișcării internaționale a romilor* [<https://doi.org/10.4337/9781035353712.00029>].

Mai multe detalii despre volum vedeți [aici](#).

- **Vineri, 21 august 2026,** ISPMN a primit vizita profesorului Yoshiyuki Morishita, cercetător specializat în istoria Europei de Est la Universitatea Ibaraki din Japonia. Cercetarea sa se concentrează asupra istoriei moderne a Cehoslovaciei, fiind interesat în special de relațiile și problemele etnice dintre cehi și germani în perioada Războiului Rece. De asemenea, cercetătorul este interesat de problematica etnică din Europa de Est în sens mai larg, cu un focus special pe Transilvania. Cu această ocazie, [László Fosztó](#) (cercetător ISPMN) a organizat un micro-atelier în cadrul căruia s-a discutat cu Yoshiyuki Morishita situația minorităților din România, cu accent special asupra perioadei Războiului Rece, precum și asupra evoluțiilor și situației actuale. Mai multe detalii despre eveniment vedeți [aici](#).

- **Vineri, 21 august 2026,** [László Fosztó](#) (cercetător ISPMN) a fost invitatul emisiunii în limba maghiară, Radio România Târgu-Mureș. Discuția a fost găzduită de redactorul Edit Szász, tema discutată fiind programul pilot pentru promovarea culturii rome lansat de Teatrul Muzical „Ambasadorii”, susținut de Ministerul Culturii. Inițiativa face parte din obiectivele Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome. Programul pilot propune conservarea și promovarea patrimoniului cultural rom, precum și înființarea unei instituții teatrale pentru comunitățile de rome. Mai multe detalii vedeți [aici](#) și [aici](#).

- În perioada 23-28 august 2026, [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN) a participat la cea de-a XVIII-a ediție a Universității de Vară de la Râmnicu Sărat, organizată de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc.

În cadrul panelului dedicat minorităților etnice în perioada comunistă, intitulat „Ce înseamnă să fii minoritar într-o societate care militează pentru uniformitate?”, cercetătoarea ISPMN a susținut o **prezentare** despre comunitățile musulmane din România în timpul regimului comunist.

Intervenția Adrianei Cupcea a adus în prim-plan experiențele acestor comunități, analizate în contextul politicilor statului și al transformărilor sociale care au marcat perioada comunistă.

- În perioada 25-29 august 2026, [Ilka Veress](#) (cercetător ISPMN) a participat la cea de-a 59-a **conferință** anuală a Societas Linguistica Europaea, desfășurată la Universitatea din Osnabrück, Germania. În cadrul workshopului „Heritage Speakers and Their Language Repertoire”, cercetătoarea a susținut **comunicarea** intitulată „Western Armenian in Romania: A Language of Restricted Circulation”. Comunicarea a analizat procesul de schimbare de limbă în comunitatea armeană din Constanța, cu accent pe restrângerea domeniilor de utilizare a limbii armenice occidentale. Mai multe detalii despre workshop și programul conferinței pot fi consultate [aici](#).

- În luna august 2026, a apărut **studiul** „Imaginea turcilor în folclorul românesc” (trad. Turai Tünde) semnat de [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN). Studiul analizează modul în care figura turcului și experiența administrației otomane s-au sedimentat în legendele populare românești.

Studiul este inclus în volumul „*Mohács, Mohács, mit hoztál ránk? Mohács és a török hódoltság emlékezet, hatásai a néphagyományban*”, coordonat de Katalin Juhász și publicat în limba maghiară de Centrul de Cercetare al Științelor Umaniste ELTE (Budapesta, 2026).

Volumul reconstituie, printr-o perspectivă folclorică comparată, memoria bătăliei de la Mohács și a administrației otomane care i-a urmat, urmărind modul în care acestea se reflectă în folclorul, muzica și obiceiurile populațiilor din Bazinul Carpatic – croați, sârbi, slovaci, sloveni, români și ucraineni.

- În luna august 2026, a apărut în revista *Művelődés* din Cluj, LXXIX, 7, 2026, pp. 29–30, articolul intitulat ***Szükséges-e a bárányfelhőket bodorítani? Néhány gondolat a természetes előadásmód szükségességéről*** [Este oare necesar să înfrumusețăm norii pufoși? Câteva gânduri despre necesitatea unui mod narativ de exprimare] semnată de [Könczei Csongor](#) (cercetător ISPMN).

Există o opinie larg răspândită potrivit căreia dansul scenic nu poate fi impresionant decât dacă, sub lumina reflectoarelor, fiecare mișcare și fiecare detaliu sunt amplificate și exagerate în mod artificial, iar în anumite cazuri, devin accelerate și zgomotoase. De aceea dansul scenic era numit odinioară „dans artistic”, întrucât aproape fiecare mișcare a sa a fost concepută ca o contrapondere la mișcarea naturală, creând impresia că dansul poate fi o artă abstractă numai în acest fel. Aceleași perspective au caracterizat și arta dansului popular scenic din secolul trecut: o regie uniformă care ignoră complet specificul folclorului, mișcările acrobatice care frizează grotescul și, nu în ultimul rând, caracterul zgomotos și ostentativ. Acesta nu numai că este străin de cultura tradițională a dansului, ci chiar opusul acesteia, definind (și, din păcate, definesc) în general stilurile de prezentare a dansului popular pe scenă. Dar oare doar dansul artistic (sau, în cazul nostru, doar dansul popular prelucrat și interpretat în mod artistic) poate fi forma abstractă a artei dansului?

Articolul în limba maghiară poate fi citit [aici](#).

- Cei interesați de evenimentele organizate de către ISPMN pot accesa pagina noastră de internet. Pentru mai multe detalii în legătură cu aceste evenimente aceștia sunt rugați să ne contacteze la adresa centru.doc@ispmn.gov.ro, urmând ca cercetătorii implicați să le pună la dispoziție mai multe materiale.